

16. juni 1933: Glass-Steagall: Franklin D. Roosevelts »100-dages Program« Forfatningen i funktion

Af Nancy Spannaus

18. maj, 2013¹ - De nylige gennembrud hen imod genindførelsen af Glass/Steagall-princippet, der blev underskrevet og dermed gjort til lov af præsident Franklin D. Roosevelt den 16. juni, 1933, rejser, med rette, spørgsmålet om hele hans 100-dages program, der skulle trække De forenede Stater op af afgrunden. Glass/Steagall-bankopdeling var blot et af de afgørende punkter i dette program, gennem hvilket FDR tog affære for fuldstændigt at ændre mere end 30 års ødelæggelse af Det amerikanske, økonomiske System og genindføre de principper, der er opbevaret som en helligdom i Fortalen til Den amerikanske Forfatning.

FDR's Hundrede Dage var varemærke for det, han kaldte »New Deal«, et program, der blev udtænkt under hans valgkampagne og omgående trådte i kraft ved hans embedstiltrædelse. Mange har beskyldt den for at være

Præsident Franklin D. Roosevelt underskriver Glass/Steagall-loven

¹ Den 18. maj, 1933, blev Glass/Steagall-lovforslaget fremlagt i Repræsentanternes Hus af Henry Steagall (D-Alabama) og i Senatet af Carter Glass (R-Virginia). Som en del af Undtagelsesbankloven af 1933 fratog Glass/Steagall-lovens bestemmelser investeringshusene deres bankfunktioner (dvs. en bankopdeling) og etablerede Federal Insurance Deposit Corporation (Statens Indskudsgarantifond), FDIC, hvis garanti udelukkende skulle gælde for de kommercielle banker. På trods af højrestet modstand fra banksektoren, vedtoges loven den 15. juni og blev underskrevet af præsidenten, og trådte dermed i kraft, den næste dag, den 16. juni.

en samling tilfældige forholdsregler, der havde til formål at håndtere de kriser, han stod overfor, på en »pragmatisk« måde. Selv argumenterede FDR i modsat retning.

I indledningen til sine Offentlige Dokumenter, bind II, der blev udgivet i 1938, indkapslede FDR New Deal på følgende måde: »Ordet 'Deal'² antyder, at regeringen

² 'Deal' betyder både a) forretning; b) behandling; c) kortgivning. (-red.)

selv havde til hensigt at handle aktivt for at virkeliggøre sine erklærede mål snarere end at se passivt til og håbe, at de almindelige, økonomiske love alene ville præstere dem. Ordet 'New' antyder, at en ny tingenes orden, hvis formål var at gavne de brede masser, bestående af vore landmænd, arbejdere og forretningsdrivende, ville erstatte den gamle orden med særprivilegier i en nation, der fuldstændigt og i bund og grund følte afsky for den eksisterende styrelse.

New Deal havde fundamentalt til hensigt at være et moderne udtryk for idealer, der fremsattes for et hundrede og halvtreds år siden i Fortalen til De forenede staters Forfatning – 'en mere perfekt union, retfærdighed, ro i nationen, et fælles forsvar, det almene vel og frihedens velsignelse for os selv og vor efterslægt.'

Men det var ikke meningen, at vi blot skulle stille os tilfreds med kun at håbe på disse idealer. Det var meningen, at vi aktivt skulle bruge regeringens medvirken og magt til at kæmpe for dem.«

Og kæmpe gjorde han – mod de magtfulde finansinteresser i London og Wall Street, der havde tvunget nationen og verden i knæ og søgte at påtvinge en global fascisme for at bevare deres magt. Det lykkedes dem ikke, fordi FDR, der var bevidst om Det amerikanske Systems tradition, der gik tilbage til hans forfader Isaac Roosevelt, en af Alexander Hamiltons samarbejdspartnere, var fast besluttet på igen at gøre dette system gældende, til gavn for nationen og for verden.

At forstå de principper, som han brugte i sin kamp, er af afgørende betydning for at vinde vor egen kamp, i de kommende dage og uger, for genindførelse af Det amerikanske, økonomiske System, begyndende med Glass-Steagall.

Genoprettelse af national suverænitet

Da Franklin D. Roosevelt tiltrådte sit embede i 1933, arvede han et finansielt og økonomisk system, der, fra hans (fjerne) fætter, præsident Theodore Roosevelts (1901-1908) tid havde været domineret af Det britiske, økonomiske System. De gældende aksiomer var det britiske, frie initiativ, og de, der håndhævede systemet med det frie marked, der havde ofret millioner af amerikaneres liv ved at sætte bankernes interesser i første række, var banksystemet, der domineredes af Morgan-Mellon-du Pont-interesser.

Primus inter pares blandt bankerne var J.P. Morgan, en fremtrædende, finansiell allieret til det britiske banksystem. Morgan-interessernes kontrol over kreditgivningen gav dem på liv og død kontrol over den fysiske økonomi, og de var fast besluttet på at bruge denne kontrol til at forhindre implementeringen af en politik, som de ikke kunne lide, og til i øvrigt at plyndre økonomien og befolkningen. Farme var blevet lukket ned en masse, mens spekulative projekter blomstrede. Politiske yndlinge fik kredit, mens mange produktive virksomheder ingen fik.

Hvad der er endnu vigtigere, så arbejdede disse bankkonsortier på en måde, der fratog USA sin suverænitet gennem gennemtvungelsen af det britiske guldssystem. Skabelsen af kredit var begrænset til den mængde guld,

som bankerne havde. Hvis de største bankinteresser derfor besluttede sig til at sælge ud af deres guld til udenlandske købere, så resulterede dette i en kreditflaskehals i USA. Hvis guldbeholdningen blev kontrolleret af udlandet, hvad den faktisk blev gennem det tæt sammenknyttede, britisk-amerikanske banketablisement, så havde USA faktisk ikke kontrol over sin egen valuta og kredit.

Præsident Roosevelt gik omgående i aktion for at råde bod på denne situation, da han tiltrådte i 1933. Samtidig med, at han bekendtgjorde den berømte Bank Holiday ('banklukkedag'), suspendede han alle transaktioner med guld og overdrog myndigheden over enhver handling med relation hertil til finansministeren. På denne baggrund fik den føderale regering myndighed til at fastsætte guldprisen, i stedet for at overlade kontrollen over denne pengerelevante vare til private interesser.

Den 5. april gik FDR endnu videre, idet han udstedte en Eksekutiv Ordre mod hamstring af guld. Historikeren Arthur Schlesinger beskriver betydningen af denne handling som følger:

»Det betød, at den amerikanske, monetære politik ikke længere skulle fungere, som om den var en automatisk funktion af en international guldstandard: den skulle i stedet være redskab for et bevidst, nationalt formål.«

Efter at han havde fjernet guldet som et våben, der kunne bruges af institutioner, det være sig udenlandske eller nationale, der var fjendtligt indstillet over for den føderale regerings formål, havde FDR stadig tilbage at skabe grundlaget for et nationalt kreditsystem, der kunne tjene nationens interesser. Dette opnåede han gennem sine forskellige banklove og bankreguleringsforholdsregler, hvis formål var at forhindre bankerne i at blive brugt til at plyndre befolkningen og de produktive virksomheder.

Den første, nødvendige erkendelse var helt klart denne: banksystemet var bankerot. Ved at beordre Bank Holiday den 5. marts dramatiserede Roosevelt denne realitet ved at beordre lukningen af alle banker.

Men derefter måtte han reorganisere systemet, hvilket han gjorde gennem Undtagelsesbankloven. Denne lov, der blev hastevedtaget i Kongressen i tide til bankernes (eller de fleste af dem) genåbning den 13. marts, indeholdt forskellige forordninger til opdeling af bankerne i tre kategorier: de, der var sunde; de, der havde behov for kapitaltilførsel; og de, som en bobestyrer ville afvikle. Den gjorde det også muligt at bruge føderale regeringsinstrumenter, som Reconstruction Finance Corporation (Kreditselskab til Genopbygning) og Federal Reserve-systemet for at sikre, at der blev stillet likviditet til rådighed for de banker, der var grundlæggende sunde, men manglede likviditet.

Da Undtagelsesbankloven var vedtaget, sendte regeringen revisorer ud i hele landet for at undersøge bankernes regnskaber. Da man nåede frem til den 13. marts, dagen efter, at millioner af amerikanere havde hørt præsident Roosevelt tale til dem over radioen om, at »det eneste, de havde at frygte, var frygten selv«³[3], slog det

³ Den 12. marts, 1933, holdt Roosevelt den første af mange, radiotransmitterede, såkaldte »Fireside Chat«-s,

store flertal af de næsten 19.000 autoriserede banker dørerne op og kunne således sørge for, at lønninger blev udbetalt, og regeringsfunktioner og andre samfundsfunktioner blev opretholdt. Tilliden var tilstrækkeligt genoprettet til, at de samme borgere, der havde løbet storm på bankerne, i denne periode nu satte flere penge ind i bank-systemet, end de hævdede.

Et forfatningsprincip

Der var selvfølgelig i denne periode højrøstede protester mod Franklin Roosevelts forholdsregler over for bankerne fra dem, der hævdede, at der var et »princip« om, at »det private erhvervsliv« – ikke regeringen – skulle styre økonomien. Ligesom i dag var disse kritikere talsmænd for de rovgriske banker og imod Forfatningen.

Der kan ikke herske nogen tvivl om, at Den amerikanske Forfatning giver den føderale regering, nærmere bestemt Kongressen, kontrol over De forenede Staters valuta. Artikel I, sektion 8 gør dette klart. Og da dette princip blev draget i tvivl i Republikkens tidligste dage, trådte det geniale ophav til Det amerikanske System, Alexander Hamilton, frem og argumenterede udtrykkeligt for det.

Dette argument er kortfattet beskrevet i Hamiltons »Et sagkyndigt skøn over Bankens forfatningsmæssighed«, et dokument, som han skrev til præsident George Washington som et forsvar for sit forslag til oprettelse af De forenede Staters Nationalbank. Udenrigsminister Thomas Jefferson og justitsminister Edmund Randolph havde kraftigt modsat sig oprettelsen af Nationalbanken og hævdede, at det gav den føderale regering for meget magt. (Faktisk ville magten over nationens finanser, uden Banken, være blevet overgivet til private, udenlandske interesser.)

Hamiltons argument koncentrerede sig om spørgsmålet om suverænitet: at regeringens magt »med hensyn til de funktioner, hvis styrelse er den betroet, i sagens natur er suveræn«, og at retten til at oprette fælles selskaber (i dette tilfælde De forenede Staters Bank, men argumentet gælder mere generelt), »er indlejret i idéen om den suveræne magts væsen og uadskillelig fra denne«.

FDR havde ikke alene studeret Hamilton, men identificerede også sig selv som værende i den samme tradition, der begyndte med hans tipoldefar, Isaac Roosevelt, der havde kæmpet ved Hamiltons side for at få Forfatningen stadfæstet i New York og senere samarbejdede med Hamilton i skabelsen af Bank of New York.

Til trods for, at FDR med sine forholdsregler for bankerne aldrig gik så vidt som til at genoprette Nationalbanken, fandt præsidenten andre udveje til at udøve den

ne suveræne magt. Han skældte sine modstandere ud for at være »økonomiske royalister«, der hævder, at de tror på politisk frihed, men »holder på, at økonomisk slaveri ikke vedkommer nogen.« »Det, som de virkelig beklager sig over, er, at vi søger at fratage dem deres magt«, sagde han.

Fremme af Det almene Vel

I Franklin Roosevelts forståelse er national suverænitet imidlertid ikke blot et spørgsmål om magt, men om at bruge denne magt til fremme af det almene vel (the common good) – det, som Fortalen til Forfatningen benævner som den »generelle velfærd« (general welfare). Det var på denne basis, at præsidenten forsvarede sine ustyrlige jobskabelsesinitiativer, der reddede landbruget og oprettede et sikkerhedsnet for dem, der havde lidt under den »hund-over-hund«-økonomi, der var fremherskende under de konservative Tory-idéer, som Andrew Mellon, Calvin Coolidge, J.P. Morgan og ligesindede stod for.

De mest berømte af FDR's forholdsregler for at komme de fattiges lidelser til undsætning kom under det, der kaldes den anden fase af New Deal i 1935, da han, sammen med demokratiske støtter i Kongressen, fremlagde forslag om at gennemtvinge både Loven om Socialhjælp og arbejdsløshedsforsikring. Disse forholdsregler, der omgående kom under angreb fra bankinteresserne under ledelse af Morgan, overlevede sluttelig denne udfordring, der nåede helt op til Højesteret, som afgjorde, at de var i overensstemmelse med klausulen om den generelle velfærd i Den amerikanske Forfatning.

Men lige fra begyndelsen forstod Roosevelt, at hans regering måtte »uddrive af vor gamle religions tempel dem, der havde vanhelliget det« – »vekslererne i templet« –, og tilvejebringe grundlaget for en regering, der kunne garantere den tryghed og fred, der er nødvendig for »stræben efter lykke«. Idet han gav et overblik over det arbejde, der var udført under hans første embedsperiode, udtrykte præsidenten sig således i sin Anden Indsættelsestale:

»Vi borgere i Republikken forstod den sandhed, at demokratisk regeringspraksis har en medfødt evne til at beskytte sit folk imod ulykker, som man engang anså for at være uundgæelige, og til at løse problemer, som man engang anså for uløselige. Vi ville ikke acceptere, at vi ikke kunne finde en måde, hvorpå økonomiske epidemier kunne beherskes, ligesom vi, efter århundreders lidelser, underlagt skæbnens luner, havde fundet en måde, hvorpå sygdoms-epidemier kunne beherskes. Vi nægtede at overlade løsningen på spørgsmålet om vor fælles velfærd til tilfældighedens vinde og ulykkens storme.«

»Herved opdagede vi amerikanere en sandhed, der ikke var helt ny; vi var i færd med at skrive et nyt kapitel i bogen om at regere over os selv.«

»Dette år markerer 150-året for den Forfatningskongres, der gjorde os til en nation. På denne kongres fandt vore forfædre en vej ud af det kaos, som efterfulgte Frihedskrigen; de skabte en stærk regering med en forenet handlekraft, der var fyldestgørende, dengang som nu, for

(’samtale omkring pejsen’) med titlen »On the Banking Crisis« (Om bankkrisen), hvor han indgiver befolkningen tillid til ikke at være bange for deres penges sikkerhed i bankerne, der skulle genåbne dagen efter. Det citerede udtryk, »vi har intet at frygte ud over frygten selv« (dvs. den frygt, der havde fået folk til at løbe storm på bankerne for at hæve deres penge), stammer fra FDR's indsættelsestale, som han holdt den 4. marts, 1933, foran Capitol

løsningen af de problemer, der ligger fuldstændigt uden for individuel eller lokal løsning. For halvandet århundrede siden grundlagde de Den føderale Regering med det formål at fremme det almene vel og sikre sig frihedens velsignelser for det amerikanske folk.«

»I dag påberåber vi os denne samme regeringsmagt for at opnå de samme mål.«

Alt imens mange amerikanere i dag ikke er klar over det, så var de forholdsregler, som FDR traf i løbet af disse første hundrede dage og senere, i bogstavelig forstand et spørgsmål om at redde liv. Millioner af amerikanere, der var blevet sat ud af deres landbrug, ud af deres hjem, eller havde mistet deres job, stod over for hungersnød. Folk havde ikke råd til at gå til lægen, ikke råd til mad, eller havde, i mange tilfælde, ikke tag over hovedet. Den private sektor og bankerotte lokalregeringer kastede enten begge arme i vejret og opgav eller vendte ryggen til. Det var den føderale regerings opgave at komme til undsætning.

FDR's regering ventede ikke længe med at implementere denne filosofi. Den første forholdsregel, han indførte, var Det civile Bevaringskorps, CCC (Civilian Conservation Corps), et regeringsstyret jobskabelsesprogram til især arbejdsløse unge. I løbet af sin historie skabte CCC millioner af jobs, der gjorde det muligt for unge mænd at forsørge deres familier og genvinde deres helbred og kampgejst samtidig med, at de gjorde noget nyttigt for landets naturlige ressourcer.

Dette jobskabelsesprogram blev senere fulgt op af skabelsen af programmer for offentlige arbejder, der fremskaffede nyttigt arbejde til mange flere millioner mennesker, især inden for reparation og konstruktion af infrastruktur såsom vandværker, veje og skoler. Den af Roosevelt udnævnte Harry Hopkins legemliggjorde med sin person ånden i disse jobskabelsesprogrammer som en ikke-bureaukratisk respons på behovet for offentlige forbedringer, såvel som indkomster.

I tillæg til fremskaffelsen af jobs oprettede Roosevelt et nationalt hjælpeprogram, i dag bedre kendt som »socialhjælp«, hvorigennem den føderale regering tog del i udgifterne til forsørgelsen af de familier, der ikke havde mulighed for at have en forsørger. Ved at oprette dette program afviste FDR udtrykkeligt den idé, at arbejdsløshed var individets »skyld« og vedkendte sig, at det var, fordi man tolererede et rovgrisk system med karteller og økonomiske royalister, der skabte lidelserne. Samfundet havde derfor et ansvar for at råde bod på »de væsentligste af disse«.

Andre akutte foranstaltninger til at redde folks liv omfattede at sætte punktum for folks udsættelse af hjem og farme. Millioner af mennesker kom i en situation, hvor de ikke havde mulighed for at betale terminen eller få kredit til genfinansiering. FDR anerkendte dette som en national nødsituation og greb ind for at fremskaffe midlerne til at genfinansiere de mennesker, der var i desperat nød.

Alt imens hans modstandere skreg op om »socialisme«, havde FDR selvtillid nok til at håne dem. Han vidste, at hans programmer etablerede det grundlag, der skulle få nationen på fode igen og genoprette skatte-

grundlaget. Hvert regeringsprogram skabte mange underentrepriser med jobs i den private sektor, der skulle skaffe materialerne. Hver forbedring af infrastrukturen øgede den potentielle, produktive, faglærte arbejdskraft. Alt imens de hjalp de fattige, løftede disse programmer beviseligt livsbetingelserne for hele nationen – dvs. tjente det almene vel.

Drage omsorg for eftertiden

Det tredje hovedprincip i vor forfatningsmæssige forpligtelse er kravet om, at vi i vor regeringspraksis drager omsorg for de fremtidige generationers velfærd. Franklin Roosevelt begyndte omgående at sætte regeringsmagten bag dette princip ved at lancere store infrastrukturprojekter inden for vandstyring, oparbejdelse og produktion af energi og transport, alle sammen projekter, der ville forbedre livsbetingelserne i mange årtier fremover. Indbegrebet af dette aspekt af hans program var Tennessee Valley Authority, TVA, som længe havde været projekteret, og som FDR forcerede igennem i maj 1933.

Store infrastrukturprojekter, som Bonneville-vandkraftværket og TVA, var fra Roosevelts side ikke kun tænkt som jobskabelsesprogrammer, men som et middel til en permanent opgradering af den produktive økonomi og arbejdskraftens produktivitet. Sådanne projekter indledte en æra med billig elektricitet og skabte i mange tilfælde grundlaget for overvindelse af sygdomme og ødelæggelser som følge af periodiske oversvømmelser. FDR vidste, at omkostningerne til disse projekter ikke ville kunne hentes hjem på kort sigt, men kun på længere sigt, og da ikke blot i form af dollars og cents, men, hvad der var vigtigere, i form af hele nationens levestandard.

I løbet af de 12 år, FDR beklædte præsidentembedet, lancerede han mere end 45.000 projekter inden for de fem, basale infrastrukturkategorier: vand, energi, transport, sundhed og uddannelse. Mange af de strukturer, som hans programmer byggede – fra parker og kloakeringssystemer til dæmninger og hospitaler – er stadig i brug, her ca. 80 år senere.

Der er måske ikke noget, der er vigtigere for vore borgere at lære af denne æra, end det princip, der er fastlagt i vor Forfatning: princippet om at drage omsorg for eftertiden. Forpligtelsen til at forbedre naturen og samfundet til gavn for de fremtidige generationer er i stigende grad blevet et fremmedelement i vor nationale filosofi, siden 1960'ernes modkultur og »mig«-generationen. I 1970'erne verserede der en vittighed, der gik på, at hvor en japansk forretningsmand planlagde seks år ud i fremtiden, planlagde den amerikanske forretningsmand seks minutter ud i fremtiden, som var den tid, det kunne tage for aktier at blive handlet på de relevante spekulationsbørser. I nutidens computeralder er det tidsforløb, man har sin opmærksomhed rettet mod, skrumpet ind til at dreje sig om måske seks sekunder.

Der er mange, der ville sige, at vi ikke kan vende tilbage til FDR's måde at gøre tingene på, og som endda har helliget sig nedbrydningen af de fysiske forbedringer, der blev bygget under hans præsidentskab. De tager fejl, både i princippet og i praksis. De burde studere, hvordan

FDR bragte os ud af Den store Depression, før vi på uigenkaldelig måde synker ned i én, der er endnu værre (og som allerede er begyndt).

Under krisen fra 1929-1933 havde amerikanerne en leder, Franklin Roosevelt, der atter gjorde principperne i Den amerikanske Forfatning gældende imod de økonomiske rovdyr, der havde tvunget nationen i knæ. I dag må amerikanere atter vende tilbage til disse principper, hvis vi skal overleve.

Denne artikel forekommer første gang i EIR, 24. maj 2013. På grund af emnets presserende aktualitet genudgiver vi her artiklen på dansk.

Se også: *EIR: Franklin Roosevelt's Hundred Days Program,*

http://www.larouchepub.com/eiw/public/2013/eirv40n21-20130524/13-16_4021.pdf

Med hans egne ord: Hvordan Franklin Roosevelts Første 100 dage lagde grunden til fremtidens fremskridt

Af Nancy Spannaus. 11. juni, 2013:

På tærsklen til 80-års dagen, den 16. juni, for præsident Franklin D. Roosevelts underskrivning af Glass/Steagall-loven, som dermed trådte i kraft, og som fandt sted på den sidste af hans berømte 100 dage, er det påtrængende nødvendigt, at Den amerikanske Kongres husker, og handler, på de principper, som Roosevelt, under den tids krise, genindførte. På trods af de kraftfulde initiativer hos de relativt få, der har stillet og støttet lovforslag om genindførelse af Glass-Steagall (H.R. 129 og S. 985), hænger flertallet fast i klammerier over latterlige eller endda kriminelle surrogatforholdsregler til løsning af problemer, der tydeligvis drejer sig om en systemisk, økonomisk krise, som er en trussel mod nationens overlevelse...

Det, som FDR forstod og handlede på, var den fundamentale forpligtelse, der stadfæstes i Den amerikanske Forfatning, og som på enestående måde gives udtryk i Fortalen, nemlig, at de umiddelbare forholdsregler, der var nødvendige for at få folk ud af Den store Depressions elendighed, *på samme tid måtte lægge grunden til fremskridt på længere sigt* (redaktionens fremhævelse).

Han udtrykte det således:

»Fra min regerings allerførste dag lå tryghed os lige så meget på sinde, som afstivning af bankerne, umiddelbar fremskaffelse af jobs og købekraftens forbedring. Vi er i rimeligt tempo kommet langt med genrejsningen; vi er ikke kommet så langt med reformerne i det samme tidsrum. Men her i foråret 1938 er reformer lige så påtrængende nødvendige, som de var i foråret 1933.«

Denne evaluering udtalte præsident Roosevelt i sin introduktion til andet bind af sit værk, Offentlige Papirer

og Taler, som blev udgivet i 1938, og som var redigeret af Samuel Rosenman, der i mange år havde skrevet hans taler. Dette bind var tilegnet begivenhederne i 1933, der omtales som »Kriseåret«, og i indledningen giver FDR et overblik over sine refleksioner over det, der var opnået.

FDR's udtalelser tager et af de mest fundamentale spørgsmål, som vore lovgivere i dag står over for, op, nemlig spørgsmålet om, at den specifikke, overhængende nødvendige, finansielle forholdsregel, Glass-Steagall, er en del af et sammenhængende program, der går ud på, at USA skal tilbage til sit oprindelige kreditsystem – ikke det britiske, monetaristiske ågersystem – som det eneste fundament for varig og konstant, økonomisk fremskridt. Alt imens den ødelægger Wall Streets magt, åbner Glass-Steagall døren for massive investeringer i den fysiske økonomi, hvis sammenbrud ellers er i færd med at slå millioner af mennesker ihjel. Den imødegår et akut behov og opbygger fundamentet for fremtiden.

Lyt til FDR:

»Vi var fast besluttet på at hjælpe alle, der havde brug for hjælp til at rejse sig igen. Vi var ligeledes fast besluttet på at gennemføre reformer, hvor der var behov for reformer, for at sikre, at genrejsningen var varig.

Denne beslutsomhed kom til udtryk i løbet af disse 100 dage gennem vore bestræbelser for at gennemføre Banklovene i 1933 [disse inkluderer Glass-Steagall – *red.*], for at genoprette tilliden til vore banker, og for at gøre hele vort banksystem sundere og mere ærligt; i Loven om værdipapirer i 1933, for at beskytte investorer mod tvivlsomme salgskampanjer; i de forskellige love og eksekutive indgreb med hensyn til guld, sølv og fremmed valuta, for at sikre en sund og tilstrækkelig valuta; i tilførslen af ny kraft til Den føderale Kommission for Elektricitet, for at beskytte dem, der har investeret i den almennyttige sektors aktier (el, gas, transport o. lign. – *red.*), og den almennyttige sektors forbrugere; i Indskyderlikviditetsstyrelsen for at udstede lån til banker, der er lukket over hele nationen, for at hjælpe indskyderne med at få en væsentlig del af deres indefrosne indeståender tilbage; i Rådet til Beskyttelse af Indehavere af Udenlandske Aktier, for at hjælpe amerikanske indehavere af udenlandske obligationer, der ikke kan holde deres forpligtelse; og i Den Føderale Indskudsgarantifond, for at garantere fremtidige indskydere i tilfælde af bankkonkurser.

Den samme beslutsomhed kom til udtryk i løbet af disse 'Hundrede Dage' i vore bestræbelser for at genoprette og stabilisere landbrugets indtægter gennem Loven om Landbrugsordningen; for at redde nationens farme fra tvangsauktioner gennem Nødloven om Lån til Farme; for at udvirke tættere, international forståelse og relationer og, gennem fremme af en udenrigspolitisk, 'god nabo'-politik, fremme vor udenrigshandel og vore forhandlinger med repræsentanter for fremmede magter; for at redde vore byer og landsbyer fra overtagelse af pant til eje gennem Loven om Lån til Bevarelse af Hjem; for at støtte landets hovedjernbanenet gennem Nødloven om Støtte til Jernbanetransporten; for, gennem vore initiativer, at gen-

oprette landets olie- og benzinindustri fra en tilstand af næsten total kollaps; for at støtte arbejdskraftens interesser og ro og orden på arbejdsmarkedet ved at opmuntre den fælles forhandlingsret, mægling og afgørelser ved voldgift mellem arbejdsgivere og arbejdstagere gennem Loven om Genrejsningen af National Industri og oprettelsen af Den nationale Arbejdsstyrelse og andre specifikke arbejdsstyrelser; for at hjælpe nationens landmænd ved at låne dem penge med sikkerhed i deres overskudsproduktion, så de har mulighed for at beholde den, i stedet for at sende den ud på et i forvejen overmættet marked til dumpingpriser, gennem oprettelsen af Selskabet for Varekredit.

Og på samme måde kom denne beslutsomhed til udtryk i løbet af disse 'Hundrede Dage' gennem vore bestræbelser på at oprette Det civile Bevaringskorps for at give adskillige hundrede tusinde unge mænd og veteraner en chance for at komme væk fra gaderne og landstryktogene og ud af vagabondlejerne og ind i nyttigt udenørsarbejde i nationens skove; og for at levere mad og tøj til dem, der var sultne og nødlidende på grund af mangel på arbejde, som de forgæves søgte at finde, gennem oprettelsen af Den føderale Bistandsordning; og for at levere et eksempel på god administration og anvendelse af naturressourcer som jord og vand til gavn for den jævne mand og kvinde i Tennessee-Floddalen, gennem oprettelsen af Tennessee-Flodalens Styrelse; for at sørge for jobs til de arbejdsløse, forbedre lønindkomsten og arbejdsforholdene, og for at fjerne urimelig konkurrence og handelspraksis i forretningslivet, gennem skabelsen af Styrelsen for Offentlige Arbejder; for at skaffe de arbejdsløse jobs ved store, offentlige byggeprojekter, gennem oprettelsen af Den føderale Arbejdsformidling; for at hjælpe landmændene, så vel som de sultende arbejdsløse, gennem opkøb og uddeling af overskydende madvarer til dem, der ellers ikke ville have haft mad; og for at igangsætte et omfattende jobskabelsesprogram til dem, der ikke kunne finde arbejde på det private arbejdsmarked, gennem oprettelsen af Den civile Arbejdsformidling...

Alle disse eksempler på anvendelsen af regeringsmyndigheden som en organiseret form for selvhjælp til alle klasser og grupper og sektioner i vort land, blev taget i brug under disse berømte, første 'Hundrede Dage', eller i løbet af resten af det kriseår, som en følge af lovgivningsarbejdet i de første hundrede dage. Mange flere eksempler fulgte i de efterfølgende år. Disse eksempler fra 1933 udgør kernen i de nye tiltag; de bliver alle diskuteret i dette bind.

De udgjorde virkeliggørelsen af New Deal – regeringen, der handlede for at tilvejebringe ikke blot en umiddelbar genrejsning, men også regeringens langtrækkende reformhensigter. For bag den umiddelbare effektivering af alle disse loves forholdsregler og de under disse love oprettede virksomheders aktiviteter, lå intentionen om, at målenes overordnede hensigt var, at de skulle være af varig karakter.

Vi vidste, at et [privat] ledelsesorienteret, økonomisk system havde frembragt og atter ville frembringe økonomisk og social katastrofe. Et privat lederskab, der gik ud fra det standpunkt, at det tilstræbte mål var national vel-

færd, havde ikke eksisteret; regeringens overtagelse af et sådant lederskab var den eneste metode, der var tilbage.

Målene var, har altid været og er fortsat de følgende, beskrevet i korte vendinger:

En reel mulighed for mænd og kvinder for at arbejde med produktion til anstændige lønninger og rimelige arbejdstimer, eller være beskæftiget ved landbruget for et rimeligt udkomme.

En reel mulighed for at have bankopsparinger, der er beskyttet imod den spekulative brug af andre folks penge [jævnfør Glass-Steagall – red.]; og for at investere uden risiko for grådige salgsfolks og spekulanters svig eller svindel.

En reel mulighed for en tilstrækkelig fritid, bedre boligforhold og et bedre helbred.

En reel mulighed for at skabe en rimelig fortjeneste i forretningslivet, beskyttet mod monopoler og konkurrenceforvridning, men organiseret på en måde, der fremskaffer rimelige priser for den almene forbruger.

Administration og anvendelse af naturlige ressourcer til gavn for den jævne mand og kvinde.

Tryghed mod alderdommens genvordigheder.

Tryghed mod uventet eller midlertidig arbejdsløshed.

Tryghed mod nye såvel som gammelkendte former for kriminalitet.

Tryghed mod krig.

Genopbygningsarbejdet, som vi påtog os i 1933, fordrede ikke skabelsen af fremmedartede værdier. Det bestod snarere i at finde veje tilbage til gamle, men noget glemte, idealer og værdier ... «

Og disse veje, som FDR havde sagt ved begyndelsen, er det, der opbevares som en helligdom i Fortalen til Den amerikanske Forfatning: en mere perfekt union, retfærdighed, ro og orden i landet, et fælles forsvar, almen velfærd og frihedens velsignelser for os selv og vor efterslægt.

Denne artikel forekommer første gang i EIR, 14. juni 2013. På grund af emnets presserende aktualitet genoptrykker vi her artiklen på dansk.

»Det eneste, vi har at frygte, er selve frygten«: Franklin D. Roosevelts Første Indsættelsestale

Franklin D. Roosevelt havde ført en kampagne imod Herbert Hoover i præsidentvalget i 1932 ved at sige så lidt som muligt om, hvad han ville gøre, hvis han blev valgt. Gennem selv de tætteste arbejdsrelationer følte ingen af den valgte (men endnu ikke indsatte) præsidents allernærmeste medarbejdere, at de kendte ham ret godt, måske med undtagelse af hans hustru, Eleanor. Den venlige, åndrige Roosevelt brugte sin store, personlige charme til at holde de fleste mennesker på afstand. I sine valgtaler foretrak han en frejdig, optimistisk, mildt fader-

lig tone krydret med humor. Men hans første indsættelsestale antog en usædvanlig højtidelig, religiøs karakter. Og af gode grunde – i 1933 var depressionen på sit højdepunkt. Roosevelts første indsættelsestale skitserede i brede vendinger, hvordan han håbede at regere og mindede amerikanerne om, at nationens »fælles vanskeligheder« drejede sig om »blot materielle ting«.

Talen:

Jeg er sikker på, at mine amerikanske medborgere forventer, at jeg ved min indsættelse i præsidentembedet vil tale til dem med en oprigtighed og beslutsomhed, som vort folks nuværende situation tilskynder til. Tiden er i fremragende grad inde til at sige sandheden, hele sandheden, oprigtigt og modigt. Vi bør heller ikke vige tilbage fra ærligt at se vort lands tilstande i dag i øjnene. Denne storslåede nation vil holde ud, som den har holdt ud, og vil genoplives og få fremgang. Så lad mig først og fremmest fremføre min faste overbevisning om, at det eneste, vi har at frygte, er selve frygten – navnløs, kritikløs, uberegtiget terror, der lammer den nødvendige indsats for at forvandle tilbagegang til fremskridt. I hver eneste, mørke time i vor nations liv er et oprigtigt og kraftfuldt lederskab gået sammen med den forståelse og støtte fra selve folket, der er afgørende for en sejr. Jeg er overbevist om, at I atter vil give lederskabet denne støtte i disse kritiske dage.

I denne ånd fra min og jeres side ser vi vore fælles vanskeligheder i øjnene. De vedrører, Gud være lovet, kun materielle ting. Værdier er skrumpet til fantastiske niveauer; skatterne er steget; vor betalingsevne er faldet; alle former for regering står over for en alvorlig beskæring af deres indkomster; vekslingsmidlerne er frosne i handelens cirkulation; de visnede blade af industriforetagender ligger overalt; landmænd finder ingen markeder til deres afgrøder; tusinder af familiers mangeårige opsparinger er forsvundet.

Hvad der er vigtigere, en hær af arbejdsløse borgere står over for overlevelsens ubarmhjertige problem, og et tilsvarende stort antal slider for en liden indkomst. Kun en tåbelig optimist kan benægte øjeblikkets mørke kendsgerninger.

Og dog stammer vor nød ikke fra nogen mangel på substans. Vi er ikke ramt af en græshoppeplage. Sammenlignet med de farer, som vore forfædre besejrede, fordi de havde tiltro og ikke var bange, har vi stadig meget at være taknemlige for. Naturen tilbyder stadig sin overflod, og menneskelig indsats har mangedoblet den. Rigelighed er anbragt på vort dørtrin, men den generøse anvendelse af den vansmægter, med dens forsyning i sigte. Dette skyldes først og fremmest, at de, der hersker over udvekslingen af menneskeheds varer, er en fiasko gennem deres egen stædighed og inkompetence, og de har indrømmet deres fiasko og har abdiceret. De samvittighedsløse pengevekslerers handlemåde står anklaget ved den offentlige menings domstol, og menneskers hjerte og sind har forkastet dem.

Sandt nok har de forsøgt, men deres indsats har været støbt efter en udlevet traditions form. Konfronteret med

mangel på kredit har de blot foreslået at låne flere penge. Frataget profittens dragende magt, ved hvilken de får vort folk til at følge deres falske lederskab, er de tyet til formaningstaler, og plæderer grådskvalt om genoprettet tillid. De kender kun en egennyttig generations love. De har ingen vision, og hvor der ikke er nogen vision, går folket til grunde.

Vekselserne er nu flygtet fra deres højsæde i vor civilisations tempel. Vi kan nu føre dette tempel tilbage til de gamle sandheder. Målestokken for denne tilbageførsel ligger i graden af anvendelse af samfundsmæssige værdier, der er mere ædle end blot og bar monetær profit.

Lykke ligger ikke i den blotte besiddelse af penge; den ligger i glæden ved bedrifter, i fryden over skabende indsats. Glæden og den moralske stimulering ved arbejde må ikke længere blive glemt i det vanvittige jagt efter flygtig profit. Disse mørke dage vil være alle omkostningerne værd, hvis de lærer os, at vor sande bestemmelse ikke er at blive tjent, men at tjene os selv og vore medmennesker.

En erkendelse af falskheden i materiel rigdom som standard for succes går hånd i hånd med afvisningen af den falske overbevisning, at offentligt embede og en høj, politisk position kun skal vurderes ud fra en standard af fornem position og personlig profit; og der må gøres en ende på en adfærd inden for bankvirksomhed og erhvervsliv, der alt for ofte har sat lighedstegn mellem et betroet hverv og hjerteløs og selvisk forbrydelse. Intet under, at tilliden vansmægter, for den trives kun med ærlighed, ære, forpligtelsens ukrænkelighed, trofast beskyttelse og uselvisk optræden; uden disse ting kan den ikke leve.

Genoprettelse kræver imidlertid ikke alene moral. Denne nation kræver handling, og handling nu.

Vor største og primære opgave er at sætte folk i arbejde. Det er ikke et uløseligt problem, hvis vi håndterer det klogt og modigt. Det kan til dels opnås ved, at selve staten rekrutterer direkte og behandler opgaven, som vi ville behandle en nødretstilstand under krig, men hvor vi samtidig gennem denne beskæftigelse præsterer projekter, der i høj grad er nødvendige for at stimulere og reorganisere anvendelsen af vore naturlige ressourcer.

Hånd i hånd med dette må vi oprigtigt erkende overbalancen af befolkninger i vore industricentre og, ved at indlede en omfordeling på national skala, tilstræbe at tilvejebringe en bedre udnyttelse af landbrugsjorden for dem, der egner sig bedst til landbrugsjorden. Opgaven kan hjælpes på vej ved en bestemt indsats for at hæve værdien af landbrugsprodukter og hermed evnen til at købe vore byers frembringelser. Det kan hjælpes på vej ved realistisk at forhindre tragedien med de voksende tab gennem tvangsauktioner af vore små familiehjem og vore landbrug. Det kan afhjælpes ved at insistere på, at den føderale regering, delstatsregeringerne og de lokale regeringer straks handler på kravet om, at omkostningerne ved deres opretholdelse reduceres kraftigt. Det kan afhjælpes ved at forene nødhjælpsaktiviteter, der i dag ofte er spredte, økonomiske og ulige. Det kan afhjælpes ved på nationalt plan at planlægge og overvåge alle former for transport, kommunikation og andre servicesystemer,

der har en afgjort offentlig karakter. Der er mange måder, hvorpå det kan afhjælpes, men det kan aldrig afhjælpes ved blot at tale om det. Vi må handle, og handle hurtigt.

Endelig har vi, i vort fremskridt hen imod en genoptagelse af arbejde, brug for to beskyttelsesforanstaltninger imod en tilbagevenden af den gamle ordens onder; der må være en streng kontrol med alle bank-, kredit- og investeringsaktiviteter; der må være en ende på spekulation med andre menneskers penge, og der må sørges for tilstrækkelig, men sund valuta.

Disse er angrebslinjerne. Jeg vil snarest af en ny Kongres i en specialsamling som hastesag forlange detaljerede forholdsregler for deres opfyldelse, og jeg vil søge omgående assistance fra delstaterne.

Gennem dette handleprogram vil vi beskæftige os med at bringe orden i vort eget, nationale hus og få indtægterne til at balancere med udgifterne. Vore internationale handelsrelationer, endskønt meget betydningsfulde, er med hensyn til tidspunkt og nødvendighed sekundære i forhold til etableringen af en sund nationaløkonomi. Jeg foretrækker som praktisk politik at sætte de vigtige ting i første række. Jeg vil ikke spare nogen indsats for at genoprette handel med verden gennem international, økonomisk tilpasning, men den nationale nødsituation kan ikke vente på denne bedrift.

Den grundlæggende tankegang, der leder disse specifikke midler til national genrejsning, er ikke snæversynet nationalistisk. Den er, som det første hensyn, en hævdel- se af den gensidige afhængighed af de forskellige elementer i alle dele af De forenede Stater – en erkendelse af den gamle og permanent vigtige manifestation af den amerikanske pionerånd. Det er vejen til økonomisk genrejsning. Det er den umiddelbare vej. Det er den stærke- ste garanti for, at genrejsningen vil være varig.

I området for verdenspolitik vil jeg dedikere denne nation til politikken for godt naboskab – en nabo, der beslutsomt respekterer sig selv, og som, fordi han gør dette, respekterer andres rettigheder – en nabo, der respekterer sine forpligtelser og respekterer ukrænkeligheden af sine aftaler i, og med, en verden af naboer.

Hvis jeg læser vort folks sindelag korrekt, så indser vi nu, som aldrig før, vor indbyrdes afhængighed; at vi ikke blot kan tage, men også må give; at, hvis vi skal have fremgang, så må vi gå frem som en trænet og trofast hær, der er villig til at yde ofre til gavn for en almen disciplin, for uden en sådan disciplin gøres der ingen fremskridt, og intet lederskab vil være effektivt. Jeg ved, at vi er rede og villige til at underkaste vort liv og vor ejendom til en sådan disciplin, fordi det muliggør et lederskab, der har et større gode som sit mål. Dette tilbyder jeg at yde og lover højtideligt, at de større formål vil være forbindende for os alle som en hellig forpligtelse med en forenet pligtfølelse, der hidtil kun er blevet påberåbt i tider med væbnet strid.

Med afgivelsen af dette højtidelige løfte påtager jeg mig uden tøven lederskabet at denne vort folks storslåede hær, der er helliget til et disciplineret angreb på vore fælles problemer.

Handling i dette billede og til dette formål kan udføres under den form for regering, som vi har arvet fra vore forfædre. Vor Forfatning er så enkel og praktisk, at det

altid er muligt at imødegå ekstraordinære behov ved at ændre betoning og arrangement uden at miste den afgørende form. Det er grunden til, at vort forfatningsmæssige system har vist sig at være den mest overlegent holdbare politiske mekanisme, den moderne verden har frembragt. Det har imødegået ethvert pres fra udstrakt territorialudvidelse, fra krige med fremmede magter, fra bitter, intern strid og fra verdensrelationer.

Forhåbentlig vil den normale balance mellem den udøvende og den lovgivende myndighed være fuldt ud tilstrækkelig til at imødegå den foreliggende opgave, der er uden fortilfælde. Men det kan hændes, at et hidtil uhørt krav om og behov for uopsættelig handling vil kræve en midlertidig afvigelse fra denne normale balance i offentlig fremgangsmåde.

Jeg er rede til, under min forfatningsmæssige pligt, at anbefale de tiltag, som måtte kræves for en hjem søgt nation midt i en hjem søgt verden. Disse tiltag, eller sådanne andre tiltag, som Kongressen måtte bygge ud fra sin erfaring og visdom, vil jeg, inden for rammerne af min forfatningsmæssige myndighed, søge at bringe til en hurtig vedtagelse.

Men for det tilfælde, at Kongressen ikke tager et af disse to forløb, og i tilfælde af, at den nationale nødtilstand stadig er kritisk, vil jeg ikke undvige den klare pligtens kurs, som jeg da vil være stillet overfor. Jeg vil da anmode Kongressen om det sidste redskab, der er tilbage, for at imødegå krisen – bred, eksekutiv magtbeføjelse til at føre krig mod nødsituationen, lige så stor som den magtbeføjelse, jeg ville få, hvis vi rent faktisk blev invaderet af en fremmed fjendemagt.

For den tillid, der er placeret på mig, vil jeg til gengæld levere det mod og den hengivenhed, der er passende for disse tider. Mindre kan jeg ikke gøre.

Vi konfronterer de vanskelige tider, der ligger foran os, i den nationale enheds varme mod; med en klar bevidsthed om at søge gamle og dyrebare moralværdier; med den rene tilfredsstillelse, der kommer fra den strenge udøvelse af pligt fra gamle såvel som unge. Vort mål er at garantere et fuldt udviklet og permanent nationalt liv.

Vi har ikke mistillid til det essentielle demokratis fremtid. De forenede Staters folk er ikke mislykkedes. I deres nød har de afgivet et mandat om, at de ønsker direkte, kraftfuld handling. De har krævet disciplin og styrelse under lederskab. De har gjort mig til det nuværende instrument for deres ønsker. I samme ånd, som det er givet, tager jeg imod det.

I denne en nations indvielse beder vi ydmygt om Guds velsignelse. Måtte Han bevare hver eneste af os. Måtte Han lede mig i dagene, der kommer.

Kilde: Franklin D. Roosevelt, Indsættelsestale, 4. marts 1933, som udgivet af Samuel Rosenman, redaktør, The Public Papers of Franklin D. Roosevelt, Andet bind: The Year of Crisis, 1933 (New York: Random House, 1938), 11-16.

Oversættelse af ovenstående tale ved Schiller Institutet.